

בהימנותא, כבי תרי,]

את עידי הפירעון להעיד בבית דין שאכן פרע את הלואתו,

והמלוה טען שעדי שקר הם, והרי אני המלוה, התניתי עמך שלא תפרעני אלא בפני ראובן ושמעון ורק הם יהיו נאמנים לעדות הפירעון. והלוא אתה הסכמת וקבלת זאת! (88)

אמר אביי: כיון שפרע את חובו בפני עדים

ההוא גברא שהלוה לחבירו הלואה. ובשעת ההלואה דאמר ליה לחבריה הלוה: כי פרעתין, כאשר תפרע לי את ההלואה שאני מלוה לך עתה, פרעין לי באפי [פרע לי בפני] ראובן ושמעון.

אזל הלוח ופרעיה להלואתו באפי תרי מעלמא שלא עליהם הסכים המלוה, והביא

ויכחישוהו.

אולם המגיד משנה שם כתב שמעיקרא אין כאן מיגו!

משום שהוא הלוה, מודה שלא קיים כלל את תנאו. ולפיכך, מוטל עליו לקיימו. שהרי מחייב הוא את עצמו בקיום התנאי לפרוע בעדים. וכיון שמתברר על פי דבריו שלא קיים את תנאו וממילא לא פרע — חייב הוא להשיב חובו ואין המיגו פוטרו.

ובקצות החושן סימן קל"ג ס"ק ב', הביין בדברי המגיד משנה שעל ידי התנאי, התחייב והשתעבד הלוה למלוה שכל זמן שלא יתברר בעדים שפרע — הריהו משועבד ומשלם לו, ואף אם באמת כבר פרע לו. אלא רק שלא קיים את תנאו — עדיין משועבד בחובו. ואם כן, אין עיקר החיוב רק בתשלום החוב, אלא גם במעשה פירעון. ומעשה הפירעון לא יחול, אלא על ידי קיום התנאי.

ובאמת בפקדון שאין הנפקד משתעבד. ולא שייך בו פירעון כמו בחוב אלא רק צריך להשיב את גוף החפץ לבעלים — הרי ברגע שהשיב אותו לבעלים פטור, ונאמן במיגו. ועיין שם בנתיבות המשפט ס"ק ג'.

88. רש"י פירש, שמדובר שהלוה הביא עדים שמעידים שפרע את חובו. ואילו המלוה אומר: עידי שקר הם.

הגורסות שאינו נאמן. כיון שפירכת רב אחא נשארה פירכא ולא תורצה. ואין תנא הסובר שאם אמר במפורש אל תפרעני אלא בעדים יכול בכל זאת לומר שהעדים שבפניהם פרע — הלכו להם למדינת הים.

ולפי הגירסא שלפנינו שנאמן, הקשה הרא"ש: מדוע אינו נאמן לומר פרעתי ביני לבינך סתם, מיגו שיכול לומר פרעתי לפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים, ותירץ: שאין זה מיגו טוב, משום שיותר נוה לו לאדם לומר פרעתי לך אולם שכחתי את התראתך לפרוע רק לפני העדים. מאשר לומר שהלכו העדים, לפי שיאמרו העולם שהרוצה לשקר ירחיק עדיו!

הר"ן תירץ שמיגו זה הוא כמיגו במקום עדים. כיון שעיקר הטעם שאינו נאמן לומר פרעתי ביני לבינך, הוא משום דאנן סהדי שלא פרעו בינו לבין עצמו מאחר שהתרה בו המלוה שלא ישלם אלא רק בפני עדים. ומיגו כנגד אנן סהדי — הוא כמיגו במקום עדים!

הרשב"א תירץ, שאם נאמר מיגו, הרי שלא הועיל התנאי שיפרענו בעדים. והלוא תנאי שבממון — קיים!

עוד כתב הרשב"א [והובא במגיד משנה הלכות מלוה פרק ט"ו] לפי מה שסובר שאינו נאמן לומר פרעתיך בפני העדים ומתו, הרי אין כאן מיגו. כיון שחושש לומר פרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו למדינת הים, שמא ישובו